

İRSEN İNTİKAL EDEN VÜCUT EVSAFI İLE HÜVİYET TESBİTİ

Doçent Dr. med. Cahit ÖZEN

İrsen intikal eden bazı vücut hususiyetlerini tetkik ederek şahısların irsiyeti hakkında bir fikir edinmek mümkündür. Vücut yapısı ve bilhassa yüz 'görünüüşü herkeste başka olmasına rağmen insanların anne ve babadan tevarüs ettikleri bazı vücut hususiyetleri sayesinde ebeveyne benziyebildikleri ve aşikâr yüz benzerliği olmasa bile benziyen taraflarının çıktığı malûmdur. Vücudun dış anatomik (surface anatomie) hususiyetleri bilhassa yüzde, ellerde ve ayaklarda daha iyi tarif edilebilir. Antropometrik ölçülerle mücrimlerin hüviyetleri tesbit edildiği gibi bu ölçülerden ruh ve karakter hakkında da bazı şeyler çıkarılmak istenilmiştir. Bilhassa kafa ölçülerinden ve kafa yapılışından mücrim tipleri ayırmanın mümkün olabileceği iddia olunmuştur. 1882 de Bertillon tarafından mevkii tatbiki konan antropometrik sistemde hüviyet tesbiti metodları arasında vücut evsafının tarifi de yer almıştır. Vücut ölçüleri birbirine uyan pek çok kimseler vardır. Fakat yakın akraba ve kardeşler arasında bile vücut ölçülerinin çok defa uymadığı görülmektedir. Buna rağmen bazı vücut ölçüleri birbirini tutmayan fakat birbirlerine çok benzeyen kardeşler çoktur. Çocukların ebeveyne benzedikleri veya benziyen taraflarının olduğu malûmdur. Şüpheli babalık hallerinde kan grupları muayeneleriyle beraber çocukta babaya benzeyen tarafların da araştırılması yerinde olur.

Şüpheli babalık hallerinde şüpheli babanın, annenin ve çocuğun kan gruplarının muayeneleri ile babalığın mümkün olup olmadığı araştırılmaktadır. Son yıllarda kan grupları üzerinde geniş neşriyat mevcuttur ve bu sahada çok ilerlemeler olmuştur. Grup hassası proteinlerde bulunan bir vasıftır ve irsen intikal eder.

Bütün insanlar A, B, AB, O gruplarından birine dahildir. Bu gruplardan başka aynı protein içinde M veya N, hassaları, Rh faktörleri ve bunun sub gruplarından biri tefrik edilmiş ve bugün pratik çalışmalarda tatbikat sahasına girmiştir. Bunlardan maada P, Q grupları da bulunmuştur. Proteinlerin muhtelif grup hassaları ayrılması, bunların adetlerinin gittikçe artması babalığın reddi imkânlarını artırmaktadır. Pro-

teinlerin daha iyi tanındığı bir zamanda irsen intikal eden grup hassaları sayesinde belki de proteinleri birbirine benzeyen insanların az olduğu anlaşılacak ve bu sayede babalık tayininde daha objektif bir neticeye varılabilecektir. Her hayvan cinsinin ayrı proteini olduğu gibi ihtimal ki her insanın da proteini ayrıdır. Proteinler üzerindeki çalışmalar, biyolojinin sırlarını açıklamak istidadındadır.

İnsanların vücudundan çıkan ifrazat ve ifragat içinde de grup tayini ni yapmak mümkündür. Kan, meni, tükürük, idrar ve terden grup tayini yapılabiliyor. Bu grup tayinleri evvelce yalnız kanda yapıldığı için bu gruplara da kan grupları denilmektedir. Bu ifrazlar vücuttan çıktıktan senelerce sonra bile grup hassalarını muhafaza ediyorlar. Evvelce ıslatılarak içilen bir sigara izmaritinden veya şapkadaki terden şahsın kan grubunu bulmak imkân dahilindedir. Protein muayeneleri sayesinde şahısların ifrazatını muayene ederek hüviyet tesbit etmek de mümkündür.

Kan gruplarındaki bu ilerlemeleer rağmen bugün için şüpheli babalık vakalarında kan grupları uyduğu halde kimsenin babalığı kat'i olarak iddia edilemiyor. Çünkü şüpheli babanın grubuna benzeyen pek çok kimse mevcuttur ve bunlardan biri de babası belli olmayan çocuğun babası olabilir. Bu gibi hallerde pratikte tatbiki güç ve her zaman kat'i bir fikir vermemekle beraber babalık araştırmalarında kan grupları uyan ve babalığı iddia edilen kimse ile çocuğun harici muayeneleri yapılır ve babaya benzeyen tarafları araştırılır. Bazen objektif olarak tarif edilmemekle beraber yüzün aynen babaya veya anneye benzediği malumdur. Çocuğun anneye veya babaya tam olarak benzemediği hallerde kardeşlerin birbirine benzemesi de bir fikir verme bakımından önemlidir. İkizler de çok defa birbirlerine benzerler. O halde kan grupları uyan ve bazı hususiyetleri ebeveyne benzeyen çocuklarda daha objektif olarak babalık tayini yapmak mümkündür.

Baba ve annedeki hassalar veraset kanunları uyarınca evlâdlara geçer:

Veraset üzerine ilk ve ilmî araştırmalar 1860 da Avusturyalı bir rahip olan Gregor Mendel tarafından yapılmıştır.

Mendel tecrübelerini gece sefaları (Mirabilis Calapa) üzerinde yapmıştır. Mendelin veraset üzerine vaz ettiği prensiplerin, Tschermack, Hugo de Veries ve Corens gibi bilginler tarafından da doğruluğu tahkik

edilerek yirminci asrın iptidalarından itibaren klâsik kitaplarda yer almıştır.

Mendel'in kendi ismine izafe edilen veraset prensiplerinin insanlara tatbiki hülâsa olarak şöyle izah edilebilir:

1 — Anne ve babadan çocuklara geçen karakterlerin bazıları diğerlerini örter, kapatır ve kendisi belli olur. Bunlara Dominant karakterler denir. Zayıf sayılan ve gizli kalan vaziyetlere Recessif karakterler denir. Recessif vaziyetler gizli kalır veya tamamile söner ve intikal etmez. Gizli ve zayıf vasıflar ise ikinci nesilde tekrar meydana çıkabilir.

2 — İki cins birleştiği zaman doğan çocukların bir kısmı anne veya babaya benzeyen vasıfları taşırlar. Bir kısmı ise daha ziyade babaya veya anneye benzerler.

Dominant vaziyetlerin intikali bezelye üzerinde daha iyi görülmüştür. Bu sebeple buna bezelye kaidesi (Psium Typus) denir. Hem anadan hem babadan vasıflar alan nebat mısırdır. Bu kaideye mısır veraseti (Zea Typus) denmiştir.

Baba ve anneden intikal eden veresate Direct Hérédite denir. Büyük anne ve babadan geçen veresate de indirect veya atavique irsiyet denir. Amca, dayı, teyze ve halaya benzemeye Colleteral veraset denir.

Verasetde çocukların babadan veya anneden birine ve hattâ büyük baba veya annelere benzedikleri görülmüştür. Bu benzerlikler içinde en mühim olan yüz (Visage) benzerliğidir. Yüzden sonra insanların karakterlerini taşıyan en mühim uzuv ellerdir. Eski devirlerde bile ellere çok fazla ehemmiyet verilir, ellerin şeklinden ve avuç içindeki çizgilerden şahısların karakterlerini ve hattâ istikbalini söylemek mümkün olduğu zannedilirdi. Bunlar da gösteriyorki eski devirlendenberi elle-re fazla önem verilmektedir. Ayakların hususiyetleri de oldukça mühimdir.

Şimdi ayrı ayrı uzuvlar üzerinde benzerlikleri tetkik edelim:

Baş - başta saçlı deri ile örtülü olan kafa kısmı ve yüz ayrı ayrı tetkik edilecektir. Kafanın şekli, kafa ölçüleri hüviyet tesbitinde işe yarar. İlk yaşlarda ancak kafa ölçüleri nisbetlerinden bir şey çıkarmak mümkün olabilirdi pek fazla ehemmiyeti haiz bir hususiyet değildir. Daha ziyade başta saçların durumu incelenir. Saçların rengi, alında ve ensedeki düzene nazarı itibare alınır.

Saçları siyah, kestane rengi, kumral, sarı gibi renklerine göre tasnif etmek mümkün olduğu gibi şekillerine göre de kısa dalgalı (kıvrıkcık) uzun dalgalı ve düz saçlar ayrılır.

Siyah saç Dominant bir vasıftır. Siyah saç esmer kimselerde bulunur. Ebeveyninden birisinin saçları siyah ise, çocukların saçları kumral veya siyah olur. Şüpheli babalık halinde anne sarışın ve çocukta esmer siyah saçlı ise baba hiç bir zaman sarışın ve sarı saçlı olamaz. Siyah renk mutlaka ebeveynin birinden geçmesi lâzımdır. Fakat anne esmer, çocukta esmer ise baba sarışın olabilir. Beyaz ırkta saçların rengi ekseriya kumral ve sarıya yakındır. Şekilleri de geniş dalgalı veya düzdür. Bu sebeple saçlardan her zaman bir neticeye varmak mümkün olamaz. Çocuklarda siyah saç doğuştan itibaren belli olursa da kumral saçlar ilk yaşlarda sarı renktedirler. Çocuklardaki bu saç renginin zamanla dönceğini hesaba katmalıdır.

Saçlarla beraber kaşlar ve kirpikler de tetkik edilir. Sarışınlarda kaşlar ilk yaşlarda belli belirsizdir, sonradan biraz fark edilir. Esmerler de kaşlar ve kirpikler ilk yaşlardan itibaren seçilir ve çok defa gözlerin rengine de uyar. Kaşların şekli, inhinaları, geniş veya dar, kaşlar arasındaki mesafeler ve kaşların nihyetlerinin hususiyetleri kayıt edilir. Kaşlar arasındaki mesafenin geniş veya dar oluşu mühimdir. Kadınların kaşları ve kirpikleri ekseriya sun'i olarak düzenlendiğinden irsiyet araştırılırken nazarı itibare alınmalıdır.

Cilt rengi bizde, memleketimizin muhtelif bölgelerine göre ve insan dan insana değişmekle beraber bugday ten ekseriyettedir. Beyaz ve esmer renk daha azdır. Esmer çocuklar ilk yaşlarda daha açık görünür ve zamanla kararırılar, hele güneş esmerler üzerine daha çok tesir eder ve cildin rengini bronz rengine çevirir. Güneşten yanan kısımlar daha ziyade yüz ve ellerdir. İrsiyet araştırmaları yapılırken cilt rengi için yüz değil vücudun diğer kısımlarının rengi nazarı itibare alınmalıdır.

Alın genişliği şekli ve saçların alın çevrelemesi nazarı itibare alınır. Dar veya geniş alın, düz, çukuk veya çıkıntılı alın tarif edilmiştir. Yetişkinlerde bazar saçların dokunması ile alın açılır. Fakat saçlı deri hududu ve alın zaviyesi değişmez ve alının sonradan açıldığı anlaşılabılır.

Göster: Nüviyet tesbitinde önemlidir. Yüzün ifadesini gösterir. Gösteri kapalı veya siyah gözde taksir kimseleri tanımak mümkün

olur. Gözlerin rengi, şekli insandan insana değişir. Gözlerin rengi göz bebeği etrafındaki iris'in renginden ileri gelir. Siyah renk Dominant bir vasıftır, yani diğer renkleri kapatır ve kendisini belli eder. Koyu siyah göz, yeşil veya çakır göz gibi aşikâr renkler pür olarak intikal etmişler ise önem verilmeğe değer. Elâ gözler, sarı yeşil gözler muhtelif renklerin karışımından ileri gelir. Siyah ve çakır gözlü bir ailenin elâ gözlü çocukları olabilir. Gözlerin rengi cilt rengine uyar, esmerler ekseriya siyah veya elâ gözlüdürler. Esmerler içersinde koyu yeşil gözlü olanlar da vardır. Sarışınlar çakır, yeşil mavi veya elâ gözlü olurlar. Anne ve babada mevcut olmıyan bir göz rengi çocuklarda çıktığı da vakidir. Bu hal daha önceki ecdadından intikal ile olur.

Göz muayenelerinde yalnız renk değil gözlerin şekli de mühimdir. Açık iri gözler, kapalı yumuk gözler vardır. Çekik göz daha ziyade Çinliler, Japonlarda ve Moğul ırkında görülür. Bunlarda göz kapakları aralığı pek dardır. Bu kadar aşikâr olmamakla beraber beyaz ırk içersinde de nisbeten çekik gözlü denebilecek tipler vardır. Göz kapaklarının durumları, gözlerin şekli üzerine tesir eder. Bilhassa üst göz kapağının vaziyeti farklıdır. Göz açık olduğu zaman üst göz kapağının iki kısmı tefrik edilir. Birinci kısım göz kapağının kirpiklerle çevrili serbest kısmı (Pars tarsalis) diğeri kaşların altındaki kısım (Pars orbitalis) dir. Bazılarında orbital kısım çok geniş ve şişkin olur ve bu kısmın iç tarafı bazan buruna doğru ilerlemiş görülür. Moğul ve Tatarlarda vaziyet böyledir: Alt göz kapakları pek fazla bir hususiyet arz etmezler.

Gözlerdeki bazı hastalıklar da irsen geçebilir. Meselâ Myopie ve astigmatism gibi göz arızaları babadan çocuklara geçer ve ilk yaşlardan itibaren belli olabilir.

Bu tarifler gözlerin anatomik ve patolojik hususiyetleridir. Burada diğer organlarda zikredilmeyen bir hususiyet de bakışlardan nasıl bir kimse olduklarını anlamak mümkün olabilmektedir. Meselâ bir insanın bakışlarından zeki, kurnaz ve anlayışlı olduğunu veyahut sakın, beceriksiz, dalgın olduğunu anlamak mümkün olabilmektedir. Fakat bu göz ifadeleri subjektif şeylerdir tarife girmeleri güçtür.

Burun ilk yaşlarda daha formunu alamıyor, Bulûğ yaşlarından sonra burnun şekli belli oluyor ve değişmez hale geliyor düz, ince uzun veya uç kısmı şişkin veya sivri veyahut ortası çıkıntılı koç burnu vaziyeti veya ucu yukarı dönük burun tipleri tarif edilmiştir. Burun anatomik ola-

rak iki kısımdan yapılmıştır. Kök kısmının çatısı kemiktir. Ortadan aşağı ve uç kısmının çatısı kıkırdaktır. Burnun şekli daha ziyade kıkırdak yapılışına bağlıdır. Alından burna geçiş (Fronto - nasal hudut) profilden tetkik edilirse geniş bir açı halinde ve kavis şeklinde olur, veya arada bir açı yapmadan doğruca alın ile burun bir hizada olur. Alın ile burun kökünün (Radix nasi) birleştiği yer bir çukur halinde olabileceği gibi bazan bu çukurluk mevcut olmaz. Burun kemikleri ile burun kıkırdaklarının birleştiği yer düz olarak devam edebildiği gibi bazan bir çukurtı hasıl eder. Böyle çukurtulu burun sırtına (Dorsum nasi) koç burun ve çukurtulu burun deniliyor. Bazan burnun orta kısmından aşağı bir tarafa çarpık olur. Bu hal burun kıkırdaklarının ve burun bölmesinin (septum nasi) nin yapılışına bağlıdır. Bazı kimseler bu çarpıklığın küçük iken düşme neticesi olduğunu zannederler aynı kusur ebeveynin birinde de mevcut olabilir. Burnun uç kısmı sivri veya yuvarlak, burun kanatları (alae nasi) düz, çökük veya kavisli kabarık olur. Burun büyük veya küçük olur. Büyük ve eğri burun irsen intikal eden Dominant bir karakterdir. Osmanlı hanedanı efradı arasında uzun ve eğri burunlu oluş yüz yıllarca devam etmiş Dominant bir karakter olarak görülmüştür. Burun delikleri (nostrils) burnun şekline göre birer fasulye gibi, oval veya arka kısımları geniş ve burun ucuna doğru inceler. Bazılarında burun delikleri baş normal durumda iken karşıdan ve bazılarında yanlardan görülebilir. Bazılarında baş yukarı kaldırılrsa da burun delikleri görülmez. Burun delikleri bazılarında dar bazılarında da daha geniştir.

Her hangi bir hastalık dolayısıyla burnun şekli değişebilir. Bilhassa sifilislilerde burun kemiğinin çökmesi neticesi burun küçülür. Ortası çöker ve burun ucu yukarı kalkar. Tabi böyle hastalık hallerinde burnun irsen intikal eden normal şeklini bilmek mümkün değildir.

Yüzün şekline tesir eden yanak kemikleri (os zigomaticus) bazılarında aşikâr ve kalındır. Bazılarında ise küçük ve siliktir. Yanak kemiklerinin çukurtulu ve büyük olduğu hallerde yüzün üst kısmı ve gözler hizası geniş görülür. Böyle kimseler biraz topluca iseler yüz adeta yuvarlak ay gibi, gözler de içeri çökmüş gibi görülür. Yanak kemiklerinin biçimi gözlerin şekli üzerine çok müessirdir. Bazı ırklarda bu kemikler aşikâr belli olur. Bu gibiler gözleri derine çökmüş olduğu için küçük ve yumuk gözlüdür. Bu hal irsen intikal eden Dominant karakterlerden biridir.

Dudaklar: Yeni doğanlarda dudaklar ekseriya incedir, ilk çocukluk devrinde bazılarında kalınlaşır. Yetişkinlerde dudaklar ince veya hut kalın mütebarizdirler. Ağızın küçük veya büyük oluşuna göre dudakların şekli değişir. Zencilerin dudakları kalın ve dışarıya dönük vaziyette görülür. Burun ile ağız arasındaki kısım bazılarında az çok geniş bazılarında da dardır. Üst dudağın orta kısmında yukarıdan aşağı inen çukurluk (Philtrum) bazılarında belli belirsiz bazılarında aşikâr ve derindir. Dudaklar kalın ve dışarı doğru dönük ise bu çukurluk fazladır. Dudaklar ince ise bu çukurluk siliktir. Alt dudak bazan bir hususiyet arz eder, Profilden bakılırsa üst dudaktan daha uzun olabilir. Bu gibilerde alt çene öne doğru sivrilmiş gibi görünür. Alt dudağın uzun oluşu Dominant bir karakterdir. Avusturya İmparatorluğunun eski henadanı olan Habsburg'ların bütün efradının alt dudaklarının büyük ve üst dudaklarından uzun olduğu tarihçe malumdur. Alt dudakla çene arasında bazılarında geniş bazılarında sathî bir çukurluk görünür. Alt çenenin ortasında bazılarında bir girinti (Mentun) mevcut olup bu hal alt çeneyi iki çıkıntı halinde gösterir. Bu vasıf Dominantdır.

Alt çene, çene kemiğinin durumuna göre değişir. Alt çene kemiğinin önde çene ucunda birleşen iki kanadı bazılarında bir kavis şeklinde bazılarında aşikâr bir açı halinde görülür. Başı yukarı kaldırmak suretile alt çene kemiğinin bu durumunu pek fazla şişman olmıyanlarda görmek mümkündür. Alt çenekemiğinin kulak altındaki yan köşelerinin açık veya kapalı oluşuna göre de yüz vaziyeti değişir. Yüzün uzun veya köşeli görülmesini mucip olur.

Alt çene, üst çene ve alın profilden bakışta üçü bir hizada olabileceği gibi bazılarında alt çene fazla arkaya çekilmiştir. Bu gibilerde profil den alın, burun alt çene bir yarım ay manzarasında eğri bir kavis teşkil eder. Bazılarında ise alt çene fazla sivri ve öne doğru fırlamış manzaradadır. Alt çenenin dişlerden çene ucuna kadar olan mesafesi de bazılarında dar bazılarında geniştir. Dişleri dökülmüş ihtiyarlarda bu mesafe daralır ve alt çene incelir.

Kulaklar: Bir takım bakırdak teğekküllerinden olan kulakların üzerleri oilt ile örtülmüştür. Kulakların büyük veya küçük oluşu biraz öne dönük veyahut birbirlerine nisbeten paralel olmaları irsen intikal eder. Kulak sayvanı serbest kenarı (Helix) içeriye doğru bazılarında geniş bazılarında dar bir kıvrım yapar. Kulak içinde buna paralel kıvrım

(anthelex) ile bu kıvrım arasında kalan çukurluk buna göre dar geniş olur. Kulak dış kıvrımının (Helix) arka alt ucu yumuşak ve kırık-daksız bir şekle inkilâp ederki buraya kulak memesi (lobus) deniyor. Bu kısım uzun ve sarkık veya bir sarkma yapmadan yüz cildine yapışık-tır. Kulak memesinin bu durumu irsiyet araştırmalarında çok önemlidir. Kulak serbest kenarı ön kıvrımı da herkeste kendine mahsus bir şekilde kulak içinde sonlanır. Kulağın iç yüzündeki kırık-dak her kese göre az çok farklıdır. Kulak memesinin üstündeki girinti (incisura) geniş veya dar bir hilâl şeklinde veya bir aç halinde görülür. Bu çukurluğun iki tarafındaki kabartı kırık-daklar (Tragus - antitragus) şekilleri de her kese göre değişir. Helix ile Tragus arasındaki ön çentik de bazılarında da yarık halinde bazılarında bu kısımların üst üste binmesile bir çizgi halinde görülür. Kulak sayvanı, bazan anormal olarak kulak dış kenarındaki çukurluğunun fazla mütebariz oluşundan üç köşeli şekilde görülür.

Yüzde tarif ve tavsif edilen bütün bu hususiyetler irsen intikal ettikleri için irsiyet araştırmalarında şüpheli babanın ve çocuğun hususiyetleri teker teker tesbit edilir ve birbirlerine uyma nisbetleri tetkik edilir, bütün bu hususiyetler uyduğu zaman çocuk babaya aşikâr olarak benziyebilir ve babalığın tayininde şüphe bırakmaz.

Baştan sonra hüviyet tesbitinde tetkik edilmesi icabeden organlar eller ve ayaklardır.

Eller insanların karakterlerini taşırlar. Bir kimsenin ellerini tetkik ederek bünyesi hakkında bir fikir almak mümkün olabilir. İnce uzun parmaklı eller, kalın kısa parmaklı eller ve bunların arasında muhtelif şekiller tarif edilmiştir. Kısa parmaklılık (Bradydactylie) dominant bir vasıftır. Elde tarak kemiklerinin uzun veya kısa oluşuna göre el ayası geniş veya uzun olabilir. Parmakların uç kısımları ve tırnaklar da ayrı hususiyet arz eder. Genişliği uzunluğundan fazla olan gül tırnaklar ile uzunlukları da fazla olan kranfil tırnaklar vardır. Kısa tırnaklılık da dominantdır.

Ayaklar: Ayak topuklarının sivri veya yassı oluşu, taban taraklarının dar veya geniş olması hatta tarak kemiklerinin düzenine göre taban düz veya köprülü olur. Ayaklar doğuştan büyük veya küçük olur. Ayak parmakları uzun veya kısa olur. Ayak tırnakları da keza geniş veya uzun olabilir. Ayak parmaklarının dizilişi de bir hususiyet arz eder. Bazılarında en küçük parmak veya son iki parmak bariz şekilde küçük ve kısa olur.

Vücudun diğer kısımları, kollar bacaklar ve gövde de irsen intikal edebilen ve neseb araştırmalarında objektif bir hususiyet tarif etmek güçtür.

— Yüz eller ve ayaklardaki bu hususiyetler irsen intikal etmeleri sebebiyle neseb araştırmalarında ehemmiyet arz eder. Fakat birkaç hususi yete bakarak karar vermek çok defa mümkün olamaz. Bütün bu özellikler teker teker tarif ve tavsif edilerek irsiyet araştırmalarında bir netice çıkarmak imkân dahiline girebilir.

Çocukla babanın ve annenin mukayeseleri ve benzer tarafların araştırılmasında, çocuk ne kadar büyükse o kadar daha iyi müşahade imkânı hasıl olur.

L İ T E R A T Ü R

Beattie, J. M., Dickson, W. C., Dreman A. M. Oliver J. O., A Textbook Of Pathology, Vol I, II, London 1950.

Gray's Anatomy, 1946

Odar. . V, Anatomi cilt II, İstanbul 1950

Smith, S., Fiddes, S., Forensic Medicine, Edinburgh 1949.

Smith, S., Taylor,s Principles and Practice of Medical Jurisprudence, London 1948

Tanay S., Genel Patoloji Ankara 1952.

Willis, R. A., Principles of Pathology 1950

Winterstein. H. ve Terziođlu M., Fizioloji Dersleri, İstanbul 1951